

2-לפרום על שמע

At the end of last week's newsletter we reached the conclusion that the practice described by רש"י as פריסת שמע is no longer followed except by those who repeat ברכו at the conclusion of שחרית and מעריב. That practice presents several problems. Should ברכו be repeated even if no one in the מנין came late and missed the first ברכו? If ברכו is a הזמנה to participate in a דבר שבקדושה, can it be recited when no prayer follows it? If you re-read רש"י's comment and the manner in which the טור and the שולחן ערוך codify the rule, you notice that all three require that the first ברכה of קריאת שמע, יוצר אור, be said after reciting ברכו. It is the רמ"א, living in the 1500's, who states in סימן ש"ע א"ה סימן ש"ע that the custom began not to recite the first ברכה of קריאת שמע, יוצר אור, after ברכו was repeated. Unfortunately, the רמ"א fails to provide us with the reason why. However, the מגן אברהם, who also lived in the 1500's, does provide an answer as to why no prayer needs to be recited after ברכו:

אורה חיים סימן ס"ק א' – ועכשיו לא נהגו כו' – דכיון שאומרים ברוך ה' המבורך לעולם ועד, תו לא מחזי ככופר מידי דהוה אברכת התורה (ד"מ).

Let us continue our search for alternate explanations for the term פורסין על שמע. The פורסין על שמע provides us a fresh approach:

וכן לא יהיה אחד מברך ברכת שמע והכל שומעים ועונין אחריו אמן אלא בעשרה, וזה הוא הנקרא פורס על שמע. ואין אומרים קדיש אלא בעשרה, ואין הכהנים נושאים ידיהם אלא בעשרה והכהנים מן המנין, שכל עשרה מישראל הם הנקראים עדה שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת וגו' והיו עשרה שהרי יצאו יהושע וכלב. השנת הראב"ד – וכן לא יהיה אחד מברך ברכת כו'. כתב הראב"ד ז"ל: אינו אומר אלא יוצר בשביל קדושה שבה. וזהו פורס כמו בפרום הפסח מאי פרום פלגא פלגא דהלכות הפסח וכן פורס על שמע והיא אחת מהשתים שלפניה.

The approach of the ראב"ד is totally different than the approach of רש"י. The ראב"ד adds his own twist. The פורסין notices that the משנה מגילה provides: אין פורסין ואין עוברין לפני התיבה בפחות מעשרה. He interprets the juxtaposition of פריסת שמע next to עוברין לפני התיבה as a clue that both practices are for the same purpose. Just as you need 10 people to be present in order to recite עשרה שמונה on behalf of those who need to fulfill their obligation for reciting עשרה שמונה through the act of the שליח ציבור so too you need ten people present in

order to recite קריאת שמע on behalf of those who need to fulfill their obligation for שליח ציבור through the act of the שליח ציבור.

The רמב"ם takes the רמב"ם's approach one step further. He agrees with the רמב"ם that the משנה lists פריסת שמע next to עוברין לפני התיבה in order to teach that both practices require the presence of ten men. What is the reason that אין עוברין לפני התיבה בפחות? It is because we recite קדושה. Based on that fact, the רמב"ם argues that אין עוברין לפני התיבה בפחות because ברכות קריאת שמע also contain within them קדושה. It should be noted that the רשב"א combines רש"י's approach with the approach of the רמב"ם:

מגילה דף כג' ע"ב ב'—מתני' אין פורסין על שמע פחות מעשרה. פי' בני אדם שבאין בבית הכנסת אחר שקראו הצבור את שמע ואומרים קדיש וברכו וברכה ראשונה של ק"ש מפני שיש בה קדושה והלכך אין פורסין אותה בפחות מי' דכל דבר שבקדושה אין פחות מי'.

But even the explanations of the רמב"ם and the רמב"ם are open to questions. Why are the מצוות of עשרה שמע and קריאת שמע different than other מצוות in that you need the presence of ten men in order for a person to fulfill those מצוות on behalf of someone else. If you answer like the רמב"ם and say that it is because קדושה is recited, then the question becomes: why did חז"ל require that when you want to fulfill the מצוה of עשרה שמע and קריאת שמע on behalf of others, you must recite קדושה? If someone needs another to help him fulfill the מצוה of קריאת שמע at night, does he have to be in the presence of ten men? And how would the רמב"ם explain why we need ten men at מעריב when in מעריב we do not recite קדושה within the ברכות קריאת שמע?

The answer may be a simple one. If there was no need for ten people to be present when someone fulfilled the מצוות of עשרה שמע and קריאת שמע on behalf of others, no one would come to shul at night and no one would feel compelled to come to shul in the morning on days when קריאת התורה did not take place. חז"ל may have inserted קדושה within חז"ל in order to introduce an additional reason for ten people to congregate in the mornings. The concern being that when an era arrived when the majority of the community was able to recite קריאת שמע and עשרה שמע on their own, as in our own era, there would no longer be any reason to congregate in the morning and in the evening. When חז"ל added the obligation to fulfill the מצוה of קריאת שמע by inserting such prayers as קדיש, ברכו, and קדושה within the תפילות, חז"ל provided the basis for ten men to congregate for all תפילות under any historical circumstances.

SUPPLEMENT

פורסין על שמע: פורסין על שמע on the meaning of the words: **א** ריטב"א

חידושי הריטב"א מסכת מגילה דף כג עמוד ב

ועלה בדינו כדברי רש"י ז"ל שאפילו תשעה שכבר התפללו מצטרפים עם היחיד שלא התפלל כדי שיאמר קדושה וקדיש או ברכו. מכל מקום לענין פ"י פורסין על שמע אינו כפירושו שלשון פורסין אינו משמע לדלג הברכות ולומר מקצתם בלבד. ועוד שהרי אמרו במשנתנו המפטיר בנביא הוא יפרוס על שמע או משום כבוד או משום אנצוויי; ואי פורס על שמע הוא כדאמרנא, לא סניא בלאו הכי עד דלימא הוא פורס על שמע והוא עובר לפני התיבה, והא דילמא לא מתרמיא מלתא. ותו מאי כבוד ומאי אינצוויי איכא? וכדאמרין נמי איכא בנייהו דעביד הפורס על שמע בהנם דמשמע דזימנין דעביד בשכר. וכי מילתא קביעא הוא שיטלו עליה שכר דמינצו עליה.

לכך הנכון כמו שמפרש רבינו נר"ו בשם רבינו הגדול ז"ל שפורסין על שמע כמו מברכין על שמע כלומר שמתחיל בקדיש וברכו וקריאת שמע וברכותיה כולן. וכדמתרגמינן כי הוא יברך הזבח (שמואל א', ט') הרי הוא פורס על מזונא, לפי שהוא מברך והאחרונים נפטרין, ואף כאן לפי ששליח צבור האומר ברכות של קריאת שמע בקול רם והם עונין אחריו אמן נפטרין בברכותיו. ובלבד שיקראו את שמע כדי שישננו בפיהם כדאיתא בירושלמי (ע"י ברכות פ"ג ה"ג). הוה סלקא דעתך דסגי בפחות מעשרה נמי, קמ"ל דהא בהא נמי לא אפשר משום דכל כהאי גוונא לא סגי בלא ברכות שאינו בפחות מעשרה. וגם שיחיד אינו מוציא לחבירו את הברכות של קריאת שמע אלא בעבור. וכל שכן בברכות ק"ש של שחרית דאין קדושה ביחיד. וראיה לפי זה הא דגרסינן במס' סוטה (ל' ב') כיצד אמרו ישראל שירה על הים ר' עקיבא אומר כגדול שקורא את ההלל ועונים אחריו מה שהוא אומר. ר' נחמיה אומר כפורס על שמע בבית הכנסת שהוא פותח תחלה והן אומרים את שמע בלחש, וזה מסייע לפירושינו.

והא דקתני בתר הכי אין עוברין לפני התיבה. היינו לסדר את התפלה. שדרכם היה שלא לעבור לפני התיבה עד התפלה. ופעמים שאחד פורס על שמע ואחד מסדר התפלה. ולענין מה שנוהגין בקצת המקומות לומר ברכו אחר תפלה מפני שקצת בני אדם שלא היו שם בפתיחות ברכות, אמר מורי רבינו נר"ו שהוא טעות שלא תקנו לומר ברכו אלא בראשי

ברכות ובאומר ברכות אחריו להוציא לאחרים, כעין זימון של ברכת המזון, וכעין הקורא בתורה והמפטיר בנביא, וכן מברך ברכות של ק"ש.

ומדברי רבותי ז"ל למדנו שקדושת ברכה ראשונה של ק"ש בשחרית אינה נאמרת אלא בעשרה. והיחיד מדלג ואומר בשפה ברורה ובנעימה קדושה כולם כאחד עונים באימה ואומרים ביראה קדושה והאופנים וכו' לעומתם משבחים לאל ברוך נעימות יאמרו. ויש מביאין ראיה לזה מהא דתנן אין פורסין על שמע בפחות מעשרה. ואמרינן עלה בירושלמי (פ"ד ה"ד) התחיל בעשרה לומר ברכו גומר, מיהת הא לאו הכי לא. ואינה ראיה דהא פרישנא דפורסין היינו לברך ברכות ק"ש להוציא אחרים ובעי עשרה לפי שאין יחיד מוציא לאחרים מברכות ק"ש ג"כ אלא בעשרה. אע"פ כן אם התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומר ומוציא. וי"א דכיון שאין זו אלא ספור דברים היאך מלאכי עליון מקדישין אפילו יחיד גומר, וכן דעת מורי נר"ו. ובסדר קדושה של אחר כל התפלות והתחנונים לא מצינו שיהא צריך עשרה שאינו אלא כקורא בנביא ומתרגם, וכן דעת מורי נר"ו.

TRANSLATION OF SOURCES

אוּרַחַּהּ הַיּוֹם סִימָן סֵט ס"ק א' – וְעַכְשָׁיו לֹא נִהְגוּ כּוֹ
Ha'Mivorach L'Olam Va'Ed, we no longer appear to be heretics since it appears that
Barchu is connected to the Birchot Hatorah that we had recited.

רַמְבַּם – הַלְכוֹת תְּפִילָה וְנִשְׂיָאת כַּפַּיִם פֶּרֶק ח' הַלְכָה ה'
Therefore one should not recite the
brachot of Kriyat Shma so that others may listen and respond in order to fulfill their
obligations by responding with amen unless ten men are present. This is what is meant by
the term: Porais Al Shma. We do not recite Kaddish except in the presence of ten men.
Kohanim do not bless the people except in the presence of ten men and the Kohanim can
be counted as part of the ten men. Ten Jews are considered an "Edah" based on the verse:
Until when will this group of evil persons etc. There were ten men there once you exclude
Yehoshua and Caleb. The Ravad wrote: He recites only the first Bracha of Kriyat Shma,
Yotzair, because it contains Kedusha within it. The word Porais in this matter is similar to
the phrase: B'Paros Ha'Pesach. What does Porus mean in that context? Part, part of
Hilchot Ha'Pesach as in Porais Al Shma. It is one of the two Brachot before Shma.

רַשְׁב"א מְגִילָה דָף כִּג' ע"מ' ב'מַתְנִי' אֵין פּוֹרְסִין עַל שְׁמַע פְּחוֹת מַעֲשֵׂרָה
This means a group
of people who come late to shul after the congregation has recited Shma. The group
recites Kaddish, Barchu and the first Bracha of Shma because the first Bracha has within it
Kedushah. As a result, we recite that Bracha only if ten men are present because all Davar
Bi'Kedushah should not be recited unless ten men are present.